

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - - 6 "
 negyed évre - - 3 "
 Egyes szám ára 12 fillér.

Kiadóhivatal: Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár r. t. — Szerkesztőség irodája ugyanott.
 Hirdetéseket és előfizetéseket főváros FÖLDES EDE könyvkereskedő, a kiadó megbízottja.
 Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyiltér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula
 Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Országgyűlés.

Az előadó után nyomban Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter szólt tárczája költségvetéséhez, hogy főbb körvonalaiiban ismeresse azt a kereskedelmi politikát, amelyet folytatni kíván.

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter beszéde tájékoztatja a magyar közvéleményt az Ausztriával való kiegyezés ügyéről, amennyiben Kossuth határozottan megismételte azt a kijelentését, hogy vagy sikerül Ausztriával vámszerződéses viszonyba lépni, vagy pedig, amennyiben ez létre nem jöhet, a mai állapotot fogjuk fenntartani a külföldi kereskedelmi szerződések lejártáig, még tíz éven át. Ez utóbbi esetben tehát meghosszabbítottak volna tekintendő az 1899. évi XXX. törvényzikk hatálya, mely az önálló vámterület jogi állapotát juttatja kifejezésre. A külön magyar vámtarifát azonban minden körülmények között becsikkelyezzük és csak azért nem már most, mert a kormány nem akarja megkötni a kezét. E tekintetben tehát a kormány álláspontját szigorúan érvényesíteni fogja. A jövőre nézve Kossuth a gazdasági önállóság előkészítését tartja legfőbb feladatának. Nagyszabású ipari, kereskedelmi és közlekedési politikával kíván e feladat nyomába lépni; a közutak rendszeres kiépítését is programmba vette, amire nézve Pallavicini Ede őgróf indítványa alapján a minap a keszthelyi gazdagülés is nagy nyomatékkal hívta fel a kormány figyelmét.

Attért ezután Kossuth Ferencz az iparfejlesztés kérdésére, mert szerinte a legnagyobb gazdasági forrása valamely országnak mindig az ipar, amely negyedrészt tökével, amilyen a földműveléshez szükséges, ugyanolyan eredményt tud elérni.

Az iparfejlesztés mellett az állam bevétele is óriásilag emelkedik, a miért is az iparpártolás céljaira nagy befektetések megszavazását fogja kérni. Az ipartörvény revízióját, a közszállítások rendezését, a munkások anyagi és erkölcsi helyzetének javítását is fölvetve programjába, valamint nagy fontosságot tulajdonít a vízierők felhasználásának is.

Nagy feladatául tekinti a kereskedelmi ügyek fölkarolását és sulyt fektet arra, hogy a közlekedési eszközök ne versengjenek egymással, de egészítsék ki egymást. Szólt még a miniszter, akinek fejtegetéseit nagy figyelemmel hallgatta a Ház ismételtlen kifejezést adva a nagy koncepciójú tervek hallatára tetszésének, a csatornázás kérdéséről is, hangsúlyozva, hogy a tömegárunknak viziuton való szállítása sokkal olcsóbb, tehát a kereskedelemre sokkal előnyösebb.

Megemlékezett végül a szociálpolitikai téren szükséges reformokról is, kiemelve a munkások kötelező balesetbiztosítását, valamint az aggkor és rokkantság ellen való biztosítást. Olyan mélyen akar szántani, — mondá befejezésül, — hogy a vihar a barázdákat többé szét ne szórhasssa. Politikája magyar lesz minden ízében, amelynek fő-célja az önállóság elérése.

A honvédelmi tárca költségvetését Semsey László előadó ajánlotta elfogadásra.

A nemzetiségiek részéről Hodzsa Milán beszélt. Kifogásolta a katonaságnál uralkodó kasztszellemet és az ezrednyelv megállapítása körül mutatkozó magyarosító tendenciát.

A függetlenségi párt nevében Bakonyi Samu szólalt föl, leginkább — ugymond — azért, hogy a függetlenségi párt ellen szórt rosszakaratu támadásokkal szemben konstataálja, hogy ők a paktum értelmében megszavazzák ugyan a költségvetést, de ezt elveik fentartásával teszik; a paktumban megállapított határidő lejártával azonban újra kezdik a küzdelmet az önálló magyar hadseregért.

Majd általános figyelem között Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter szólalt fel. Igazán klasszikus nyugalommal, minden póz és sallang nélkül, színté patriárhális egyszerűséggel beszélt; de minden szava magán viselte a legpuritánabb őszinteséget s a meleg hazafiai érzéssel párosult kötelességérzetet és azt a határozottságot, mely a céljával és eszközeivel tisztában levő államferfiút jellemzi. Biztosította a Házat, hogy a legnagyobb odaadással és szeretettel csüng a honvédségen és mélyen sajnálja, hogy egyelőre nem tehet eleget minden jogos kívánságnak és égető szükségnek. Megmondta nyíltan, hogy közös hadsereg kérdését most nem érintheti, mert ebben a tekintetben kötvé vagyunk az ismeretes megállapodások által. De a legfőbb gondja a honvédség fejlesztése. Itt is azonban utját állja messzemenő ter-

TÁRCZA.

A havasok királya.

Irta: Szabó Ferencz.
 (Folytatása és vége.)

— Hazug! Népamító! Antikrisztus! Mert az vagy, pápa, az vagy . . . Egyetlen szó sem igaz a szádban. Nem a rabság fáj, hiszen néped nem is tudta, hogy szabadság is van a világon, elvégezte robotját s az élet sorvasztó gondjait nem ismerte. Nektek, Antikrisztusoknak, a békés egyetértés fáj, a nemesi vagyon fáj. Ezt akartátok elharácsolni, meg akartátok változtatni a természet rendjét, hogy urak legyetek e földön. Gonosz volt a véretek, bűnbén fogant minden erkölcsötök. Dácia, az a véres Dácia kellett nektek. Ezért öldököltetek le ezrével a békés magyart . . . No, és mit kaptatok díjúl, hogy így segítettetek az osztráknak? Erre felelj, szentéletű férfiú. Mi lett Dáciával, a nagy oláh fejedelemséggel? Erre felelj Iskárioti Judás!

Pópa Kulica nem neheztelt meg e kemény szavakért. Valami pirosság repült végig olaj-

sárga arczán a Judás névre, de hamarosan elveszett a szürkülő szakállban. Tekintete mély szomorúságot tükrözött, mint aki szép verőfényes boldogságról álmodott s aztán hideg, zordon, kegyetlen valóra ébredt. Ugy mondotta a lemondás szelid, fájdalmas hangján:

— Hadd el, batrinu. Isten verése ez rajtunk a kiontott véreért. Nem tagadom, így van. Addig jók voltunk, amíg szükségük volt ránk — ellenetek. Bujtogattak, biztattak, hogy így, így . . . Hogy értették a mézes-mázos, ámitó beszédet, de hogy értették! Mikor aztán vége volt a villongásnak, egyszerűen a szemünkbe kacagtak s azt mondták, hogy bolondok vagyunk. Küldött-ségünket, mely az ígéretek teljesítését szorgalmazta, egyszerűen hazatolonczolták, mint valami csavargókat. Elég szegyen-gyalázat ez rajtunk, batrinu; légy nemes szívtű: ne emlegesd!

Vecsei Ferencz úgy kacagott, jókedvűen, sikitva, zörögve, hogy fognia kellett kezével a két oldalát. Nem látta a pápa mélységes megalázkodását, mely e pillanatban egész fájának bűnbánó megalázkodása volt; az Isten boszuálló ostorának kegyetlen suhintását hallotta csupán s ez kimondhatatlan

boldogsággal töltötte el. És vele ujjongtak a többi öregek.

— Az Isten nem ver bottal, magasztos férfiú. Oh, az isten bölcs és igazságos, áldassék a neve örökké! . . . Hazatolonczolták a derék, álmodozó, véres hősoket, akár a sátoroszigányokat . . . kifacsarták a nemes citromot s aztán szemétre hányták . . . Halleluja! Halleluja! A dicsőséges Dáciából papírsárkány lett, amelynek elmetszették a zsinégét, hadd szálljon tovább, akár a szapanbuborék, ha a játékos gyermek kifujta a szalmaszálból . . . Goszpodi pomiluj! Gosz-po-di-po-mi-i-luj! Ti pedig, derék véreskezű hőso, itt kuczorogtak velünk együtt az iszap alatt; tanuljátok a német szót a gyűlölt magyar helyett; kezet csókoltok a sovány német uraknak, hogy kevesebb adót mérjen rátok s talán valami lánczfélét is hordtok, ha a magyar szeretete elviselhetetlen volt. Oh, áldassék az Isten, hogy mindez így történt!

A pápa szomorúan toldotta a szót, az ő lelkén is volt elég, jól esett, ha lerázhatott belőle.

— A megcsalattak kinszenvedése vár reánk. Nem tagadom, így van. A nép nyo-

veinek az a körülmény, hogy a honvédség ujonczjutaléka kevés. Elkerülhetlen szükség, hogy az új védtörvény a honvédség létezésének szaporításáról gondoskodjék. Addig a honvéd-tüzérséget sem állíthatja föl, pedig Ausztria e részben már megelőz bennünket. Részletesen felelt ezután az egyes szónokoknak s talpraesett válaszaival az egész Házat kielégítette. Beszédét — mely itt-ott nem nélkülözötte a humor fűszerét sem — mindvégig nagy rokonszeuvel kísérték s a végén zajos eljenzéssel honorálták.

Folyó hó 23-án szerencsésen eljutott a képviselőház ahhoz a tárgcháoz, mely a költségvetési vitában a házi jogokat gyakorolja: a pénzügyi budgethez.

Wekerle miniszterelnök rövid, de igen magvas beszédben világította meg pénzügyi politikájának eszmemenetét.

Az alapgondolat, melyen e politika nyugszik, a pénzügyi egyensúly védelme és rendszeres biztosítása.

Rendszerét három irányban szándékozik kiépíteni. Egyik az adóreform, másik a közjövödelmek szaporítása részint új kereseti források, részint új adóemek krealása utján; harmadik a budget-reform.

Az adóreform régi adórendszerünket fogja gyökeresen átalakítani, hogy némely terhes és igaztalan adóemek töröltessenek, a többiek egyenletesen megosztassanak s az adókezelés egyszerűsítették. A nagy műveletet a miniszter több évre tervezi s több részre osztja, — első előterjesztéseit ez ügyben már az ősszel készülni megtenni.

De azt ma élénken hangsúlyozta, hogy pénzügyi eredményeket a reformtól ne igen várjon senki. Nem is az lesz a cél, hogy belőle a kincstárnak fiskális haszna legyen, hanem az, hogy az adófizetők nyerjenek vele s ezáltal indirekt uton adóképeségük erősödjék. Fontos elvi kijelentése volt, hogy

a progresszív adózást csak a személyi vonatkozású adóemeknél, tehát főleg a kereseteknél kívánja behozni. Az ugynevezett reáladó s egyéb egyenesadók dolgában az eddigi aránytalanságok megszüntetésére más tervei vannak: az adókulcsot fogja igazságossá tenni.

Államháztartásunknak új jövedelmi forrásokra van s lesz jövőben fokozottan szüksége. Ezeket a miniszterelnök egyrészt a szeszadó mérsékelt emelésében, másrészt és főleg a kormány gazdasági politikájának a közjólétre és adóképeségre való lendítő hatásában keresi. Ezzel kapcsolatban megemlíti, hogy az iparfejlesztési, telepítési, csatornázási akciók ezt a hatást előreláthatólag nagy spontaneitással fogják állambudgetünkön gyakorolni s tévednek ama szkeptikusok, kik a jó eredményt csak a messze jövőtől várják.

Igen fontos és új, amiket Wekerle a magyar állambudget reformjáról mondott. Nem anyagi vagy szerkesztési, hanem kezelési és számviteli reform lebeg szeme előtt. Államháztartásunk rendes vezetéséhez nélkülözhetetlennek nyilvánította, hogy a kormány szakítson a hiteltülpés, az illetéktelen hitelátruházások s az ugynevezett előirányzatlan kiadások és fölöslegok eddigi fonák rendszerével. Oly rendet akar meghonosítani, mely konform a megszavazott költségvetéssel s számol a törvényhozás budgetjogával. Javaslatot tervez, hogy a miniszterek ezentul tartsák magukat szigoruan az előirányzott költségkeretekhez s ha előre nem látható szükségletek miatt a többkiadást el nem kerülhetik, tartozzanak minden esetben a törvényhozáshoz póthitelért fordulni. Ez a rend biztosítani fogja az államháztartás zavartalan menetét s az ellenőrzés kellő szigorát úgy a képviselőház, mint az állami számvevőszék számára.

Wekerle szakszerű s elegáns közvetlenséggel előadott fejtegetéseit a Ház osztatlan tetszéssel és általános megnyugvással fogadta.

Szemle.

Az agrár-kérdés szönyegen van s nem is lehet azt többé onnan — megoldatlanul — levenni. A magyar nép millióinak föld kell, hogy élhessenek. Gróf Károlyi Sándor maga volt az a kilenczvenes években, a ki felvetette ezen sürgető kérdés megoldásaképpen az egyházi javak állami megváltását és kiosztását. Egy füzetet irt ekkor, melyben azt a kívánságát fejezte ki, hogy az egyházi földeket, melyek a nepotizmus következtében amugy is a legrosszabbul kezelt jószágok, törvény alapján parcellázzák és adják át hosszú bérletek gyanánt a földéhség csillapítására. A napokban országgyűlési képviselők szájából négyszer egymásután hangzott el az egyházi javak megváltásának követelése.

Oroszországban világgraszoló események készülnek. A csár a képviselőházat, mely nagyon radikális reformokat pengetett, feloszlatta. A csár és népe tehát döntő mérkőzés elé jutottak. Pétervár ostromállapotban van; a Néva partjáról ágyú-ütegek merednek a városra; a kronstadti tengerészek összeesküvést szöttek a csár ellen. Több mint valószínű, hogy a katonai diktaturát már legközelebb kihirdetik. Nikolajevics Miklós nagyherceg lesz a diktátor. Egyidejűleg egy csári ukáz korlátlan hatalommal fogja felruházni Péterváron és az egész kormányzásban a polgárok élete és vagyona felett. Odesszában ismét nagyszabású zsidóüldözésekre készülnek. Kozákok s a fekete banda tagjai a zsidónegyedben már több

morral küzd s nincs, aki levegye róla a terhet; nincs gondviselő földesura. Jobbjaink, akik nagy czélokért harcoltak, rendre-rendre kétségbeesnek. Az egyik, Krisztea, felakasztotta magát; egy másik, Kodra, vízbe temetkezett... és a harmadik, a legnagyobb, legderekabb: Janku, úgy hallom, hogy elméjében megháborodott.

Vecsei Ferencz üdvözült mosolylyal nézte ez eget, úgy énekelt templomi hangon:

— Goszpodi pomiluj! Halleluja! Mondj még ilyen örvendetes dolgokat, szent ember, hadd áldjalak meg téged is!

E pillanatban különös zsvajvonta magára a kint állingálók figyelmét. A havasok felől egy nagy szál ember érkezett — vidám furulyaszóval. Ej, hogy valakinek kedve támad furulyázni ebben a városban! Csóváltgatták fejüket a vének. Az érkező jócskán rongyos volt, úgy hányva reá minden ruhadarab; lábán szétnyútt bocskor; fején lekajlult posztókalap, teleaggatva köröskörül tollal s még a tetején levő szakadásba is volt dugva egy pár; e szakadásból egyebiránt összecsapzott hajtincsek kandikáltak kifelé. E vidám külsővel ellentétben, inséges arcán mély szomorúság, afféle csendes, mosolygó szomorúság; lelógó bajsza kuszában vegyült össze a

borostás szakállal; sötét szempárjában pedig tétova, szálnalmat keltő láng.

Amennyi gyerek csak volt az utcában, mind köréje gyűlt s mint valami vásári komédiát, el sem is hagyták többé. Nagy mulatságukra szolgált a felczifrázott kalap s az elhullatott libatollakat felkapkodva, kínálgatták szörnyen, hogy csak tüzze föl ezeket is. Így szép az! Az asszonyok is kiszaladtak s riogatták a kutyákat, hogy le ne tépiék a boldogtalant. Ő azonban ügyet se vetett a követő hadra, csendesesen furulyálva lépkedett tovább s oh, hogy sirt a furulyája, oh, hogy sirt.

Vecsei Ferencz szánakozva nézte már messziről; a jámbor öregek, de még az oláhok is nézegették.

— Miféle szerzet lehet? Magyar vagy oláh? Urias ruhája s bocskora vagyon.

A pápa megdöbbenve, reszketve mondogatta:

— Váj, domne Zeo! Vá, domne Zeo!

Közben a boldogtalan odaért. Eddig föl se tekintett a földről. Észrevéve a kint állingálók, tollas kalapját hirtelen lekapta Vecsei Ferencz előtt.

— Adj ennem, uram... szörnyen éhezem. A világ teremtese óta hordom e kint

s nincs részvét, könyörület, amely ezt a bennem lakozó farkast jól tartaná. Pedig már a pokolban is voltam. Városok égtek, fejellen emberek szaladgáltak az utcákon s mikor enni kértem, fejüket nyujtották elem étel helyett. Némelyek dézsákban hozták a lángot, hogy igyam a lakoma után. Br! De borzasztó ez a pokol, ahol levágott fejekkel, piros vérrel és lobogó lángittal kínálják meg az odavetődöket. És ami a legborzasztóbb: azt mondták a szemembe, hogy én teremtettem ezt a poklot, én, én...

A pápa szaporán vetette a keresztet.

— Váj, domne Zeo!

— Ki vagy, jó ember, hogy ilyen régóta éhezsz s hogy ilyen borzalmaz kosztod volt a másvilágon? tudakolta Vecsei uram.

— Janku Ábrahám vagyok, a havasok királya! mondotta szomorú mosolylyal az eszelős s egy-két tollat sietősen visszadugott a kalapjába, mely az alázatos tartásban a földre hullt.

Janku Ábrahám! A havasok királya! Egy föllázított nép isten-ostora! Oh, milyen szomorú, kibékítő isten-itélet ez! Az, aki egykor virágzó falvak, városok romjain, legyilkolt emberek véres halma felett tánczoltatta paripáját, most Istentől, embertől elhagyatva,

SÁMSON JAKAB

Telefon 423.

uri szabó

Telefon 423.

KOLOZSVÁRT, Egyetem-u. 2.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát

honi, angol, scoth és francia különlegességekben

FÉRFI RUHÁK a legmodernebb szabászat alkalmazásával, saját műhelyében készítettnek. 12 49-105

Gyors és pontos kiszolgálás! Gyors és pontos kiszolgálás

házat kifosztottak és leromboltak. A képviselőház Finnországba menekült s ott nyíltan kitzte a forradalmi lobogót. Elsőrangú világesemény tehát mindenképpen, amelynek tanui vagyunk. A szabadság és rend minden tényezőjének részen kell lennie, hogy a végzetes fordulat alkalmával egy világbirodalom omladékai alá ne kerüljenek a szellem és kultura vérrel szerzett s verejtekkel megtartott vívmányai.

A villámhárító.

Általánosságban mondható, hogy nem létezik épület, a mely villámcsapások ellen abszolút biztonsággal meg volna védve, akár hány villámhárító van is az épületre szerelve, mivel nagyon sokféle körülmény jön tekintetbe, a mely a villámcsapás veszélyét növeli. Az épületekben tartózkodó személyekre nézve a villámcsapás veszélye általánosságban igen csekély, hacsak azok véletlenül nem állanak fémrészek, kémények, a fal mellett, vagy — a mi a legveszélyesebb — tető alatt.

A villámhárító a következő főrészekből áll: 1. a felfogó rudból a földvezetékekkel és 2. a földlemezről. Általánosságban a villámhárító ellenállását 25 Ohmra szokták felvenni. Miért állapították meg éppen ezt az ellenállást? Hiszen sehoh nincs előírva, hogy a villám útját ez ellenálláson keresztül keresse a földbe. Ellenkezőleg gyakran meggesik, hogy a villám átugrik a közeli tetőre, az esőgyűjtőcsőbe vagy magára a falra és onnét talál utat a földbe. Nem szabad azonban arra gondolni, hogy a villám átcsapása a hibás földvezetékben keresendő, sőt ellenkezőleg tapasztalati tény, hogy a villám beütés után elágazik és a legalkalmasabb utat

esztelenül, rongyosan, apró gyermekek mulattatására bolyong szanaszét a világon, keresi a nyugalmat, melytől a véres árnyak, a kegyetlen család megfosztották a lelkét, üldözi, kergeti a büszke álmokat, melyekkel nemzetét boldogítani akarta. Oh, ennél gyászosabb sors már nem lehet a földön.

A pápa szemét előntötte a forró könny. Csak most tudta meg, hogy kicsoda az esztelen. A rongyos ember példájában egész nemzetének szomorú sorát látta . . . a magáét is . . . Hirtelen megragadta a Vecsei uram kezét s könyörögve szólt hozzá:

— Látod, batrinu, mivé lett? A féregnél szánalmasabb . . . pedig ki volt egykoron! Oh, ne átkozz többet . . . az átoknak fogantatja van . . . meglakoltunk ugyanis eléggé! És Vecsei Ferencz, a békétlen lelkű, folyvást káromkodó kurucz, csakugyan nem átkozódott e pillanatban. E nagy isten-ítélettel szemben nem volt több szava. Besietett a kunyhójába s egy darab kenyérrel meg egy tál zöld babbal tért vissza és szótlanul nyujtotta az esztelennek, hogy csillapítsa le világteremtése óta tartó éhségét.

Janku, havasok királya lett a földre s mohó gyönyörrel kezdett falatozni . . .

keresi a földbe. Ezenkívül pedig tekintetbe veendő, hogy az épületek nagy felületei a kislést elősegítik, mivel a zivatar folytán átnevedesedtek és jó vezetők lettek.

Általánosan elterjedt nézet, hogy a felfogó rud és a földvezeték, valamint a földvezeték egyes részei között az összeköttetéseket jól össze kell forrasztani, hogy a vezeték ellenállása lehetőleg csökkentessék. Igaz is, hogy a jól összeforrasztott összeköttetéseknel az ohmikus ellenállás csekély, a mi különösen telefon-mérőhiddal való mérések alkalmával fellűnik, mivel csak kevés Volt feszültség áll rendelkezésünkre; de a villámnak, a melynek feszültsége rendkívül nagy, tulajdonképen teljesen mindegy, vajjon néhány Ohm-mal nagyobb vagy kisebb-e az útjában álló ellenállás. Ha a villámcsapások statisztikáját tanulmányozzuk, azt találjuk, hogy a villám csak a legtrikább esetekben használja a földbe előírt utat, hanem elágazik az esővizgyűjtőcsőre, stb. E mellett az ily csövek nincsenek összeforrasztva, sőt sok esetben lakkal vannak befestve, de mindenesetre meg van azon előnyük, hogy a villámnak nagyobb felületet kínálnak.

A felfogó rud csucsat sokáig aranyból, platinából, ezüstből vagy más nemes fémből készítették. Ez azonban teljesen hamis nézet volt, mivel teljesen mindegy, hogy platinából készült-e a csucs, vagy pedig közönséges vasból áll-e. Ellenkezőleg a nemes fémből álló csucs a berendezést csak nagy mértékben meg fogja drágítani, anélkül, hogy azzal egyáltalán célt érjünk. Miért kell a rudnak csucsban végződnie? Ennek sincsen semmi célja és a rud végére akár egy golyót is helyezhetünk el. Ha a villám csucsba csap, akkor az megolvad, ami a rud végén levő golyónál nem fog oly könnyen bekövetkezni. A megolvastott csucsok új csucsokkal kell kicserélni, ami természetesen ismét költségeket okoz. Máskülönbben is a villanyosság előjelétől függ, hogy melyik csucs-idom a megfelelőbb. Mert ha a felhő negatív villamossággal van töltve, alkalmassabb a csucsos rud, ha pedig pozitív villamossággal van töltve, a golyós vagy lemezes alak a megfelelőbb.

A mi a felfogó rud tulajdonképeni célját illeti, azt kell mondanunk, hogy arra egyáltalán nem kell nagy súlyt fektetni, mivel az főleg csak azért van alkalmazva, hogy a két ellenkező irányú elektromosság kiegyenlítését, az úgynevezett csucsos kislések útján elősegítse sőt a rendes, szikra nélküli kislést közvetítse. Ha ezt azonban a valóságban elérhetnék, mindenesetre nagyon ajánlatos volna az egész épületet lehetőleg nagyszámu villámhárítóval ellátni, hogy a kiegyenlítés lehetőleg könnyű legyen. Ez a teória összedűl, ha Wolson Ch. kísérleteit vesszük tekintetbe. Wolson kísérleteivel mutatta, hogy a villámhárítóknál csucsos hatás egyáltalán nem létezik. A helyett hogy a siktetön felfogó rudakat alkalmaznánk, tökéletesen elegendő volna a háztető csucsat és minden előálló részét eléggé széles, jól nikkelezett vasbádoggal ellátni és azt a földdel összekötni. Ha a villámcsapásnál beálló meleg-fejlesztést is tekintetbe vesszük, kitűnik, hogy az a széles vasbádoggal

alkalmazásával sokkal kisebb, mint a felfogó rudnál, mivel a bádoglemez felülete 20—40 szer oly nagy, mint a felfogó csucsa, a minek folytán a lehülés is gyorsabb. Esetleg előforduló rongálódások ez esetben sokkal könnyebben és ennél megfelelően sokkal olcsóbban eszközölhetők.

Természetes, hogy a bádoglemezeknek a földdel jó összeköttetésben kell lenniök, ami elég vastag vas- vagy vörösréz szalagokkal, vagy nagy felületű drótokkal elérhető. Levezetéseket mindig lehetőleg nagy keresztmetszettel kell választani és azokat lehetőleg hajlások nélkül szerelni, hogy a vezeték önindukciója lehetőleg csekély legyen.

A villámhárító legfontosabb részét az elektróda, azaz a földlemez képezi. A földlemez elhelyezésének legalkalmasabb helye az illető vidék teleki viszonyaitól függ. Ha a telek nedves és az egész vidék vízben bővelkedik, ajánlatos a földlemez a talajvízben elhelyezni, vagy a vezeték az ott levő gáz- vagy vízvezeteki csövekkel összekötni. Ha azonban a talaj száraz vagy meszes sziklából áll, úgy hogy talajvizet csak nagyobb mélységben találunk, ajánlatos a földlemez a talaj felületén, körülbelül $\frac{3}{4}$ méternyire a föld színétől elhelyezni. Éppen a földlemez szakszertű, a körülményeknek megfelelő elhelyezésétől függ a villámhárító berendezés jósága és földlemez elhelyezésének meghatározása a talajnak megfelelően minden egyes esetben szakember véleménye útján döntendő el.

Vegyes hírek.

— **Lapunk mai száma 6 oldalon jelenik meg.**

— **Olvasóinkat kérjük, legyenek szivesek előfizetéseik megújításával és érdekes vidéki hírek beküldésével bennünket támogatni.**

— **Kinevezés.** Alsó-Fehér vármegye főispánja Jancsó Lajos végzett joghallgatót közigazgatási gyakornokká nevezte ki és szolgálatára a vizaknai főszolgabírószághoz osztotta be.

— **Személyi hir.** Főispán úr ó méltósága Kovács József szászujfalusi állami anyakönyvvezető részére július hó 1-től augusztus hó 1-ig terjedő szabadságidőt engedélyezett és a helyettesítéssel Lénárd Samuel csombordi állami anyakönyvvezetőt bízta meg.

— **A vízvezeték** előmunkálatai egyre haladnak. A marosmenti két kémkut és a muzsinai völgyben ásott kémkut vize vegyelemeztetvén úgy találtatott, hogy a marosmenti kutak vize alkotó részeinél fogva egészséges ivóvizet nem szolgáltathat; ellenben a muzsinai viz kifogástalan. Most még azt kell eldönteni, hogy ezen forrás képes-e elegendő mennyiséget szolgáltatni. Érdeklődéssel várjuk a további vizsgálódások eredményét.

— **A gőzfürdő** zavartalan üzemének biztosítása érdekében a városi tanács — mint újabban értesülünk — alapos megfontolás után nem vette át az eddig használatban volt szivattyút, hanem teljes új és nagyobb méretű szivattyú beállítására utasította a vállalkozót.

KÉSZ NEMZETI SZINŰ ZÁSZNÓK
 ruddal, lándzsával, rojttal és bojttal felszerelve legelőnyösebb árban
Tánger József cég üzletében
 NAGYENYEDEN szerezhetők be.

— **Sorozás.** Az 1906. évi fősorozás október hó elején történik, a meddig az ideai első sorozáson bevett ujonczok kiképzése tart.

— **Szerencsétlen kődobás.** Nagy Lajos tiszteletbeli rendőrbiztost f. hó 22-dikén éjjel ismeretlen tettesek kövel az arcán oly szerencsétlenül hajították meg, hogy egy foga azonnal kihullott, az ajka felhasított s a megsérült biztos földrehullott a támadás erejétől. A vizsgálat folyamatban van.

— **Grand Czirkusz Flóra** cím alatt valami varieté-társaság ütött sátor a szénatéren. Vannak benne jonglőrök, bohócok, eróművészek, csak éppen lovak nincsenek. A f. hó 24-diki előadáson 4—6 éves gyermekek erejüket felülmúló produkciókra használták fel. Mikor pedig a szegény cseppesség hibát követett el: jóformán a közönség szemeláttára kegyetlenül elverték.

— **Véres verekedés.** Az alsóorbói pusztá templom és a Czifra fogadó közt valószínűleg utonállási kísérletből kapcsolatos véres verekedés folyt le f. hó 25-re virradó éjjelen. Dumát Juon gyéresi lakost, ki társaival együtt a gyulafehérvári vásárról jött, ismeretlen tettesek megtámadták s öt annyira megverték, hogy eszméletlen állapotban hozták társai a nagyenyedi rendőrségre. Mivel kihallgatni nem lehetett, a kórházba szállították. A vizsgálat folyamatban van.

— **Kéménytűz.** F. hó 22-dikén kigyuladt a Tövis-utczában a 26. sz. ház kéménye. A tűz idejekorán észrevétlenül az ijedségen kívül egyéb bajt nem okozott. De a gyakori kéménytűzek alkalmából a kéményseprők szigorú rendbentartását ajánljuk a rendőrség figyelmébe.

— **A „Tövisi Polgári Olvasó-Kör“** 1906. évi augusztus hó 4-én az „Oroszlán“ szálloda nyári helyiségeiben az egyet javára zártkörű nyári táncvigalmat rendez.

— **Vadászterület árverezése.** A felsőfügedi vadászterület 1906. augusztus 15-től 1912. augusztus 15-ig a legtöbbet ígérőnek bérbeadatik. Az árlejtés f. é. augusztus 4-én Nagyenyed városnak, mint a terület birtokosának, tanácsházában történik.

— **Szászok és oláhok.** A szászok és oláhok erdélyi fajharcának egyik érdekes adata került most nyilvánosságra. Egy megyesi szász ember ugyanis Berlinben fölvizsgálást tartott az „oláh veszedelem“-ről s megállapította, hogy a szászok hiteles statisztikai följegyzései szerint Erdélyrészben felszázad óta hatszázötvenezer hold föld került a szászok kezéről az oláhok birtokába. Tekintve a szászok lelkiismeretességét, ez adatok hitelességehez kétség nem férhet. S az oláh kisujtítás szakadatlanul folyik, a veszedelem nőttön nő. Ajánljuk ezeket a szász lapoknak és politikusoknak figyelmébe. A szászok többsége, el kell ismernünk, ma már tisztán látja, hogy az oláh áradat ostroma ellen csak a magyarokkal való szoros összetartással lehet sikeresen védekezni.

— **Vasvári Pál szobra.** Ez az ifju, ez az alig 21—22 éves fiatal ember Vasvári Pál volt, aki lelke, mozgató ereje, zászlóvivője volt a szabadság, függetlenségi harc kezdeményezésének s minden mozgalmanak, aki ifju lelkesedését, magas ideálijusát, mely tudását, tantoríthatlan hazafiságát, sőt nagy reményű s nagyratörő ifju életét is föláldozta azon magasatos eszmékért, amelyeknek élt, hódolt, hódított és munkált; mert úgy ragyogó tollal, mint elragadó lángoló ekes szólással s majd pedig a csatateren karddal kezében küzdött a szabadság eszméjeért, sőt, mint a honvédség egyik leg-

fiatalabb őrnagya karddal kezében esett el azokért az eszmékért, amelyek ifju lelkét eltöltötték s amelyek később a szabadság békóit szétörték, megsemmisítették. Ennek az ifju hősnak, aki hivatottságát, tehetségét, lelkét, véréit, életét áldozta a nemzet szabadságának;— ennek az emlékoszlopára gyűjtenek most adományokat, hogy a hálás utókor érczebeöntve örökítse meg hervadhatlan érdemeit szülő falujának Nyirvasvári községnek közterén s oltárt, amelyen vele a hazas és szabadság-szeretet örökkéélő érdemének s buzdító, lelkesítő, emlékeztető szobrot a mai és leendő magyar ifjuságnak.

— **A néptanítók szociális feladatairól** tartott érdekes felolvasást gr. Majláth József a Fonyódbelatelepen összegyűlt somogyi gazdáknak előtt. A népnevelés mestersege — így szól a fölvizsgáló — a közjavak legelseje. Jókai Mór azt mondja: „A mi őseink Magyarországot meghódították fizikai erővel, most még egyszer kell meghódítani szellemi erővel. És ez a feladat a tanítók által fog megtörténni.“ Az új Magyarország kiépítésében a tanítói kar derekasan kivette részét. Az 1868. évi 38-ik törvényzikk új mesgyét vágott. Azóta ez a derék testület a nemzet élesztője volt; valóságos hadsereg, melyre nagyobb szükségünk van, mint a szuronyokra. Az előrelátóbb hazafiak óhaj-tása, hogy a néptanítók munkája társadalomból, azaz gyakorlatilag eredményesebbé legyen. Csak a nevelő oktatás új módja segíthet rajtunk. Megváltozott a nemzet helyzete, megváltozott társadalmi is. Minden igaz tanító tulajdonképpen két ember. Egyik az iskolában, a másik az iskolán kívül végzi dolgát. A népnevelő nemcsak a gyermeké, hanem a gyermekek szülőié, az egész falué legyen. A nevelésnek melegágya a család, virágos kertje a népiskola, gyümölcsöző tere a falu, a társadalom, az egyház és a nemzet. Kertészei a szülők, tanítók, lelkészek és az állam összes tényezői. A tanító nyerve meg a népet, beszéljen eszejárása szerint és az ő nyelvén. Ha a nép érzi, hogy a tanító őt igazán szereti, érette önzetlenül cselekszik, megnyitja egész lelkét. Ez nehéz, de nem lehetetlen feladat. A tanító az új társadalmi programnak is hasznos támogatójává legyen. Alapozz az ifjusági körben, ha az ifjuságot a népiskolából átvette. Ifjusági könyvtár fejlesztheti és áldásosan irányíthatja az olvasási készséget. A korezmáktól, leha cimboraságoktól elvonhatja őket. Ezek az ifjak igen jó alanyok lesznek egy gazdakör létesítésére. A gazdakör az a kialakuló középpont, melyből sugárként kifejlődhetik a hitel, a fogyasztási, a magtár, a tejszövetkezet, dalegyet, háziipar, egyszóval a falusi jólét emelésére irányuló minden intézmény. Hogy ez mielőbb bekövetkezzék, két dolgot kell szorgalmaznunk. Az egyik volna a magyar tanítók országos szövetsége, amelynek szociális ügyosztálya volna hivatva a tanítóság buzdítására és részbeni vezetésére. A másik, hogy minden miniszterium kebelében egy szociális bizottság a központi irányítás, szervezés és egyöntetű munkásság szempontjából állíthatnák fel. A legfőbb bajuk, hogy szervezetlenek vagyunk és sokan, akik nem rokonszenveznek a felforgató iránynyal, szívesen vennének részt a szociális munkában, ha tudnák, hogy hová csatlakozzanak, ha volna olyan középpont, amelyhez bizalommal és eredménnyel fordulhatnak, mikor a szociális kérdésben tájékozásra, utmutatásra szorulnak. Végül az előadó bemutatta rajzban, hogy minőnek képzeljük a gazdi népnevelő által vezetett falusi iskola jövőjét,

bemutatta rajzban a falusi jólét fáját, s azaz az óhajással zárta szavait, hogy adja Isten, hogy az mielőbb előfává lombosodjék hazánk és népoktatásunk dicsőségére. A nagy figyelemmel hallgatott előadást hosszantartó zajos éljenzés követte.

— **A nagyváradai borászati kongresszus köréből.** A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének kezdeményezésére folyó évi szeptember hó 16—17-én Nagyváradon megtartandó III. országos szőlőszeti és borászati kongresszus iránt szőlőbirtokosaink körében igen nagy az érdeklődés. Már az eddigi jelentkezések is arra vallanak, hogy a kongresszuson az érdekelt gazdaközönség igen tekintélyes számban lesz jelen. Azonkívül az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a Magyar Gazdaszövetség és számos vidéki gazdasági egyesület jelentette be képviseltetését. A kongresszuson tartandó előadások rövid kivonata és a határozati javaslatok teljes szövege legközelebb sajtó alá kerül s az összes tagoknak meg lesz küldve, hogy mindenkinek módjában legyen kellő előkészületekkel a tárgyalásokon részt venni. A kongresszussal kapcsolatosan első napon a nagyváradai szőlők lesznek megtekintve, második napon pedig az Érmellék egyik legokosabb berendezett borgazdaságát, a melki apátság margittai szőlőit és pinczéit tekintik meg a tagok. Kongresszusi szabályzatot, bejelentési lapot és minden e tárgyra vonatkozó értesítést küld a kongresszus előkészítő bizottsága (Budapest, IX., Üllői-ut 25.)

— **A pap vétke.** E címmel jelent meg Ouida, a legnépszerűbb angol írónő egyik legérdekesebb regénye, az „Érdekes Könyvtár“ regénycsarnokában, melynek legújabb kötetét képezi. A regény egy plébános iszonyú szenvedéseit és feldult lelkiállagát festi oly mesteri tollal, hogy a legedzettebb idegzetű olvasó sem képes felindulás nélkül végigolvasni. — A vállalat havonta egy ilyen izléses kiállítású regénykötetet küld olvasóinak negyedévi 2 korona előfizetési díj ellenében, mely összeg „Érdekes Könyvtár“ kiadóhivatalába, Budapest, Kálmán-utca 2. küldendő. Regényjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

— **Ipari mozgalmak.** A kolozsvári Triska cég állami támogatással zongoragyár létesítését tervezi, melynek előmunkálatait legközelebb megkezdik. A Székely Társaságok Szövetsége az iránt folyamodott a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a sepsiszentgyörgyi székely szövögyárat állami segélylyel nagyobb szabású teleppé fejlessze. Győr városával ismét tárgyalásokba bocsátkozott egy külföldi cég valamely (eddig ismeretlen) gyárnak 4 millió alaptőkével leendő létesítése tárgyában. Léva város elektromos központjának tetemes kibővítését, nevezetesen egy 150 lóerős Dieselmotor, új akkumulátortelep beszerzését és egy lakóház felépítését szorgalmazza. Szabaldalmakat értékesítő r.-t. alakult Budapesten, (IV., Nádor-u. 3), 50.000 korona alaptőkével, melynek célja hatvani Deutsch Sándor nagyiparos egy szöveteknek kákanemüekből való előállítására vonatkozó eljárásra nyert szabadalmainak értékesítése. Hire jár, hogy a magyar származású Bandisz Frigyes ny. porosz vasúti tanácsos kezdeményezésére 8 millió koronás szállodaépítő részvénytársaság létesítésére folynak az előmunkálatok, mihez állítólag a Máv. és a kereskedelmi miniszter támogatását is kérvényezték. A Magyar textilipar r.-t. (Rózsahegy) a jövő évben Zólyomban nagyobb gyártelepet építet, mely 2000 munkást fog foglalkoztatni.

Megfelelő munkások kiképzése végett a vállalat Zólyomban fonó- és szövőiskolát állít fel, melynek támogatására Zólyom városa 3000 korona évi segélyt szavazott meg. Csernyi és Reitmann malin-kutenbergi (Csehország) cég Ujvideken részvénytársulati alapon konzervgyár létesítését tervezi 100,000 kor. alaptőkével. Tokaji hordógyár r.-t. cég alatt részvénytársaság van alakulóban Tokajban, mely hordók, dugók s fagyapot gyártására lesz berendezve és a Radnay-fele budapesti hordógyárat telepítene át Tokajba. A Kohn Adolt és fiai győrszigeti olajgyári cég kókuszszirgyárral akarja telepeit kibővíteni. Szabadkán márványipar r.-t. van alakulóban, mely márványmunkák (épület-, butormárványok, sirkövek) nagyban való előállításával fog foglalkozni. Az alaptőkét 200,000 kor. tervezik. Első horvát fedélmez, szigetelőlap, kocsikenőcs, festék és műtrágyagyár, kátrány és szurok desztilláció céggel Zágrábban új gyári vállalat létesült, melynek tagjai Moskovics Vilmos és Moskovics Miksa.

SZERKESZTŐSÉG:

Dr. Garda Kálmán, Török Bertalan, Dr. Varró László.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részv.-társ.

Csak SICULIA névvel ellátott üvegek valódiak.
161 19-20 A MÁLNÁSI

„SICULIA”

FORRÁS-VIZ

a sós savanyuvizek királya.

Sziklarétegeken át furt
ártézi forrás.

A gyomorégést rögtön megszünteti. Fáradtan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyaghurutos bántalmak ellen. Korányi, Kéthly, Tauszk, Riegler, Nuriésán József tanár urak szakvéleményei a MÁLNÁSI „SICULIA” forrást a kontinens legdúsabb természetes alkalikus sós savanyuvizének minősítik.

Magyarországi főraktár:

BRÁZAY KÁLMÁN

BUDAPEST, József-körút 37.

Kapható minden gyógyszerárban, drogéria és fűszerkereskedésben.

3023—1906.

közig.

HIRDETMÉNY.

Alulírt városi tanács közhirrre teszi, hogy a város tulajdonát képező és Felső-Füged határán fekvő erdőre vonatkozó

vadászati joga

1906. évi augusztus hó 15-től 1912. évi augusztus hó 15-ig terjedő 6 évre a városház közgyűlési termében **1906. évi augusztus hó 4-én délelőtt 10 órakor** megtartandó nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár évi 80 korona.

A részletes feltételek a tanács iktató hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A városi Tanácsnak

Nagyenyeden, 1906. évi július 11-én tartott ülésében.

Sándor Jenő

polgármester h.

Elsőrangú készítésű

Vadászfegyverek

a bel- és külföld leghíresebb gyáraiból,
angol és belga sportfegyverek

mérsékelt áron

csekély havi

részletfizetésre!

Megrendelési hely:

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED

vadászfegyver osztálya

Budapest, VI., Andrassy-út 17.

Szíveskedjék árjegyzéket kérni vadászfegyverekről.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

113 26-50

Brassói Portland-Cement-

gyár, Brassóban. Nagyenyeden kapható Klemm Pál úrnál Szentkirály-utca 128. sz.

HIRDETÉSEKET

legjutányosabban vesz fel
kiadóhivatalunk.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges álla-
potban szenved, kérjen iratot, ingyen és
bérmentve kapható a szab. Hattyu gyógy-
szertár által Majna-Frankfurt. 685 43-52

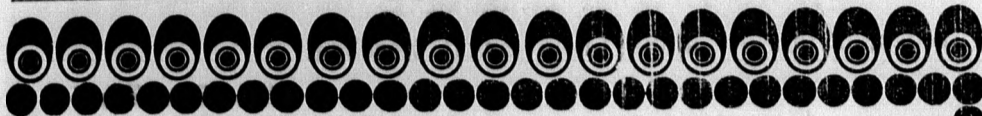
BALLA BÉLA

első rangú előnyösen ismert
friss hús- és finom hentesáru-
különlegességek üzletében zsir-
szalonna nagyban és kicsiny-
ben található.

HÚSÁRAK:

Marhahús 1 kg. 1.28, 1.36, 1.44 fill.
Borjuhús „ 1.12, 1.36, 1.44 fill.
Sertéshús „ 1.36, 1.60 fill.
Juhhús „ 96 fillér.

FIGYELMES ÉS HIÁNYTALAN KISZOLGÁLÁS
8 57-105

Nagyenyedi kisegítő takarékpénztár P.-l.

Alaptőke: 300.000 kor. Tartalékalap: 157.000 kor.

Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapirokra,
sorsjegyekre, jöhiteli pénztintezetek részvényeire.
Vásárol és elad értékpapirokat.
Letétbe elfogad értékpapirokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési
díj mellett.
Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.
Váltókat az összeg nagysága szerint 5 $\frac{1}{2}$ %, 6%, 6 $\frac{1}{2}$ % mellett, kereske-
delmi váltókat pedig 6% mellett számítol le.
Betétet 4 $\frac{1}{2}$ kamatláb mellett fogad el.

Nyitva áll hétköznap d. e. 9-12, d. u. 3-4 óráig.

19 57-104

NAGY JENŐ

szájpad nélküli műfog-spezialista
KOLOZSVÁRT, Wesselényi M.-u. 6. sz.

Készít szájpadnélküli ter-
mészethűen szilárdan álló fogakat
16 koronáért. 54-104

Nagyenyedi
Könyvnyomda
és Papíráru gyár részv.-társaság
Nagyenyed.

Dobozárugyár. Könyomda. Litografiai és vonalzó műintézet.

Mindennemű **DOBOZÁRUT** (Cartonnage) u. m. egy-
szerű és hajlitott dobozokat gyógyszerészek, cukrászok, kereskedők és gyárosok
részére kisebb árucikkek jutányos és czélszerű csomagolá ára olcsó áron szállit.

Műveket, folyóiratokat, hírlapokat, körleveleket, képes arjegyzékeket, levélpapirokat, falragaszokat,
meghívókat, s mindennemű kereskedelmi és ipari nyomtatványokat, póstacsomagozimkéket, pecsét-
jegyeket, czimkéket, ragjelzékeket, porkapszulákat, papirzacsokokat, kötözőpapirokat és mindennemű
gyógyszerészeti nyomtatványokat készít könyv- és könyomdai, valamint dombornyomásban, olcsó árban,
szép és izléses kiállításban.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.